

Коваленко Валентина Володимирівна,
кандидат педагогічних наук, старший дослідник,
провідний науковий співробітник відділу хмаро
орієнтованих систем інформатизації освіти
Інституту цифровізації освіти НАПН України,
старший науковий співробітник відділу цифрових технологій і
комп'ютерного забезпечення ДНПБ України імені В. О. Сухомлинського,
ORCID 0000-0002-4681-5606

РОЛЬ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ПРОЦЕСІ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ОСВІТЯН

Сьогодні освіта стикається з безпрецедентними викликами та можливостями, зокрема, через стрімкий розвиток цифрових технологій. Особливе місце у цьому контексті займає штучний інтелект (ШІ), який змінює підходи до навчання та професійного розвитку освітян.

У [1, с. 50] *цифрова компетентність педагогічного працівника* визначена, як складне динамічне цілісне інтегративне утворення особистості, яке є його багаторівневою професійно-особистісною характеристикою в сфері цифрових технологій і досвіду їхнього використання, що обумовлене з одного боку потребами та вимогами цифрового суспільства, а з іншого появою цифрового освітнього простору, який змінює освітню (навчально-виховну) взаємодію всіх її учасників, характеризується широким залученням мережі Інтернет, цифрових систем зберігання та первинної систематизації даних, а також автоматизованих цифрових аналітичних систем (на основі нейромереж та ШІ), що дозволяє ефективніше здійснювати професійну діяльність та водночас вимагає (можливо – стимулює або потребує) постійного професійного саморозвитку.

Цифрова компетентність освітян повинна охоплювати широкий спектр її складників, включаючи медіаграмотність, опрацювання та критичну оцінку інформаційних даних, безпеку та співпрацю в мережі Інтернет, знання про різноманітні цифрові технології та пристрої. Важливо також вміти використовувати відкриті ресурси та технології для професійного розвитку, формувати в учнів навички ефективного використання цифрових технологій та сервісів у навчальних і життєвих ситуаціях для вирішення різних проблем та завдань. Освітняни повинні застосовувати інноваційні технології для оцінювання результатів навчальної діяльності учнів, розуміти концепти кодування, елементи ШІ, віртуальної та доповненої реальності, а також вирішувати професійні проблеми за допомогою цифрових технологій [1, с. 3].

Педагогічні працівники повинні знати, як цифрові технології сприяють комунікації, співпраці, творчості та інноваціям, а також розуміти їх функціональні можливості, обмеження, наслідки та ризики. Освітняни мають розуміти основні принципи, механізми та логіку, які лежать в основі розробки цифрових сервісів, що постійно вдосконалюються, а також мати знання про функціонування та використання різних цифрових пристроїв, комп'ютерних програм та мереж. Окрім того, освітяни повинні критично оцінювати достовірність і надійність інформаційних джерел, а також вплив інформації та даних на свідомість, розвиток особистості та прийняття рішень. Також потрібно усвідомлювати юридичні та етичні аспекти, пов'язані з використанням цифрових технологій [1, с. 3].

Штучний інтелект – це наука й технологія створення інтелектуальних машин та інтелектуальних комп'ютерних програм [1, с. 52].

ШІ відіграє важливу роль у процесі розвитку цифрової компетентності освітян. ШІ надає значні можливості для освітян, дозволяючи їм адаптуватися до нових технологій та покращувати свої педагогічні навички. ШІ може аналізувати великі обсяги даних в освітньому процесі, надаючи освітянам інформацію про ефективність методів навчання, потреби учнів/студентів та персоналізовані підходи до навчання.

ШІ може допомагати освітянам у створенні адаптивних навчальних планів відповідно до потреб учнів/студентів, автоматизації оцінювання та персоналізованого зворотного зв'язку. Це сприятиме розвитку цифрової компетентності, оскільки освітяни навчаються використовувати ці інструменти для підвищення ефективності навчання.

Незважаючи на потенціал ШІ, існують і виклики, зокрема, етичні міркування, необхідність забезпечення конфіденційності даних, а також потреба в постійному оновленні та навчанні освітян для роботи з новими технологіями.

Отже, ШІ має великий потенціал стати одним із ключових інструментів у розвитку цифрової компетентності освітян. Однак для ефективного використання можливостей ШІ є потреба у зміні підходів до навчання, розробка нових етичних стандартів та забезпечення постійного підвищення рівня цифрової компетентності освітян.

Список використаних джерел

1. Опис цифрової компетентності педагогічного працівника. Проект розроблено на виконання Наказу МОН України № 38 від 15 січня 2019 року. URL: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/27905/1/digital%20comp%20teacher%20Morze.pdf> (дата доступу 08.05.2024).